

Studia Generalia 2010

HYVÄÄ ELÄMÄÄ ETSIMÄSSÄ

Helsingin yliopisto 25.2.2010, Porthania PI (Yliopistonkatu 3), klo 17.00–19.00

AIKA ON AINOA PÄÄOMA **Professori Timo Airaksinen** Hiljennä hiukan

Kiiruhda hitaasti sanoivat jo muinaiset roomalaiset. Hätäilemällä ei tule kuin kusipäisiä lapsia, sanoo suomalainen renkipoika. Hitaasti hyvä tulee, on tuttu sanonta. Ajatus hitaasta elämästä ei siis ole mikään uusi. Ei mitään uutta auringon alla (eikä länsirintamalla). Italialaiset loivat Slow Food -liikkeen 1989 vastustamaan Fast Food -liikeideaa jolla amerikkalaiset ovat ansainneet kovin paljon rahaa. Amerikkalaiset elämäntavan motto on ollut Time is Money, joka lienee peräisin Benjamin Franklinin porvarillisten hyveiden opista. Jokainen joutilas hetki on pois omasta kukkarosta. Kaikki aika pitää käyttää ansaitsemiseen. Joutilaisuus on pahasta ja hitaus houkuttaa joutilaisuuteen. Laiskat kädet ovat paholaisen omat – epäämätön viisaus. Italialaisetkin ovat ansainneet rahaa hitaalla ruuallaan. He julkaisevat laajaa italialasten viinien katalogia, josta minäkin omistan yhden kappaleen, vuoden 2000 viinien esittelyn. Slow Food -liike markkinoi italialaista keittotaitoa ja ruokaa. Suomessakin tehtiin ennen aikaa ruokaa hitaasti ja hartaasti. Erilaiset padat ja laatikot hautuvat hitaasti. Tein juuri Hetan kanssa häränhantämuhennosta. Häränhännät kiehuvat neljä (4) tuntia punaviinin, lihaliemen ja juuresten kanssa. Hyvää tulee. Toinen hidas ruokalaji on siansorkat, joita pitää kiehua kolmisen tuntia, jotta ne saadaan oikein pehmeiksi. Voi syödä kuumana tai kylmänä – suosittelen. Amerikkalaisten ruokakauppaostoksista on 90 prosenttia (!) valmisruokia. Mikä mahtaa olla suomalaisten prosentti? Melkein sama varmaan. Eineksistä saa ruuan nopeasti, helposti ja halvalla.

Mutta hitaus ja viivyttely eivät ole vain ruuanlaiton hyve. Lomalla ollaan rauhassa ja levätään. Loikoillaan vain laiturilla tai etelämeren hiekkarannalla. Tila on poikkeuksellinen ja tarkoituksena on ladata pattereita työkiireiden hoitamista varten. Haudassa ehtii sitten levätä, sanotaan. Kiire on ihmisen elämän merkityksellisyyden mitta. Jos ei ole kiirettä, ei ole elämää. Liikkeen lakkaaminen on kuolema, sanoi Thomas Hobbes jo 1600 -luvulla. I am so busy – sanoo amerikkalainen ja sitten suomalainen perässä.

Buddhismissa on hitautta. Ihminen tulee mietiskellen irrottautua maailman hälinästä. Katolisten kirkkojen luostareissa vietetään hidasta aikaa työn ja rukouksen merkeissä. Hellenistisen ajan epikurolaiset filosofit ajattelivat että onnellinen elämä vaatii tuskan ja kärsimyksen minimoimista. Elämäntavan on oltava sellainen, ettei tarvitse kärsiä, ja tämä vaatii aivan erikoislaatuista hitautta. Schopenhauer sanoo että ihmisen kärsimys johtuu hänen tahdostaan ja haluistaan. Ihminen tahtoo kaikkea yhä enemmän ja joutuu siten pettymään. Täytyy osata luopua ja jättää asiat silleen. Taide ja lempeät hovit tarjoavat pakopaikan kärsivälle ihmiselle. Toisaalta, kun elämää hidastaa tarpeeksi, mitä jää jäljelle? Pelkkä tyhjyys. Kun tutkitaan suomalaisten arvoja, kuva on kovin hidas ja hiljainen. Ihanne on istua keinutuolissa ikkunan ääressä lumista metsää katsoen pullan tuoksussa. Elämä on kokonaan pysähtynyt. Kun kysytään, suomalainen sanoo, ettei raha merkitse mitään. Sitten kiiruhdetaan lottoamaan.

Suora lähetys ja videotallenteet internetissä, osoitteessa video.helsinki.fi/studia/.
Luentojen lyhennelmät ja luentosarjan ohjelma löytyy osoitteesta www.helsinki.fi/vst.
Luentosarjan luennot julkaistaan kirjana Vapaan sivistystyön toimikunnan julkaisusarjassa.
Tilaukset: (09) 191 58063 (toimisto), vst@helsinki.fi tai [www-sivuilta www.helsinki.fi/vst](http://www.sivuilta.www.helsinki.fi/vst).